

Ergens op de Melkweg

Ergens op de Melkweg

Jojo León

HACIENDA

Schrijver: Jojo León
Coverontwerp: Hacienda
ISBN: 9789464050509
© Jojo León & Hacienda

*Elke gelijkenis met bestaande personen en/of gebeurtenissen
berust op louter fantasie. De personages in dit verhaal hebben
nauwelijks bestaansrecht.*

*Ze bevinden zich, net als wij, ergens aan de rand van de
Melkweg.*

*Mensenlevens verbleken in de immense kosmische nacht,
zoals sterren overdag onzichtbaar schijnen...*

*Daarom hoefde er ook niet zo veel veranderd te worden en
kon ik gewoon hun eigen namen gebruiken...*

J. L.

‘Je est un autre’

(Arthur Rimbaud - Lettres du Voyant)

Inhoud

Een stem in de wind
Voordat jij er was
De straten van het heelal
Draaiboek
Lang geleden
'Schedel & Beenderen'
Het naakte lied
Alles goed
Zingende vogel
Weg van huis
Samen door de storm
Vita nova

1. Een stem in de wind

Waar zal ik beginnen? Bij die enigszins bouwvallige veranda, met het blauwe gazon ervoor en maan beschenen boomtoppen er omheen, waar ik zat, in het donker, op de ongemakkelijk krakende planken, luisterend naar de stemmen van de avond. De flapperende gordijnen in de opening van het huis als een geluidloze, wilde dans van gesluierde vrouwen. Een baan maanlicht door de open terrasdeuren, blauwe tong van een spottende *djinn*. Over die helderblauwe looper had ik haar het huis in zien gaan, achter haar eigen langgerekte schaduw aan.

In het donkere huis lag ze op me te wachten. De avond vol van haar geur. Ik wilde de opwinding die ons zo plotseling had bevangen laten voortduren. Er was iets definitiefs met ons gebeurd, dat kon niet meer worden ontkend en wat volgde zou daarom ons leven veranderen, zo goed als zeker.

De lente brengt ons in de war met zoveel rondslingerende mensenlevens.

Een zacht briesje doet mijn bloed sneller stromen en streelt mijn huid. Het grote ademen van de wereld. Ik ben gegrepen door de schoonheid van de nacht.

Een kleine harp hangt in de boom en trilt

melodieu, alsof een onzichtbare hand liefdevol de snaren streelt. Ik hoor een stem in de wind. De grote kosmos daarbuiten op zoek naar de kosmos binnenin...

2. Voordat jij er was

Op straat leer je het hart van een samenleving het beste kennen. Daarom zong ik graag buiten, op een plein of in de straten van een stad. Ik moest wel altijd even iets overwinnen voor ik me op een trottoir of in een winkelcentrum plotseling als het ware losmaakte uit de *crowd* en me ‘ontpopte’ als een ‘exotiese’ vogel wanneer ik mijn gitaar uitpakte en over de snaren streek om de *plaats acoustique* te verkennen. Wát overwinnen? Een gerechtvaardigde angst om niet gedoogd te worden, door politie of publiek, maar zeker ook een zekere schaamte, omdat deze daad vaak werd gezien als een verkapte vorm van bedelen. Daar moest je altijd even doorheen. In het begin ben je kwetsbaar, maar je eindigt altijd weer als een goed geoliede anonymus, vol adrenaline en met een warm kloppend hart voor de mensheid. Je zondert je een ogenblik uit, je onderscheidt je, om uiteindelijk weer één te worden met je medeschepselen.

Het was een redelijk onbewolkte dag. Ik had een plek gekozen met doeltreffende *delay* en *ready made reverb*. Het winkelend publiek zou zelfs hebben kunnen denken dat hier een zoetgevooisde zanger bezig was die alleen maar vanwege bezuinigingen uit een gerenommeerd Kozakkenkoor was geschopt.

Totdat... Er bleek om het kwartier zo'n beetje een stadsbus te stoppen en vooral... weer op te trekken! Wist ik veel. Ik let nooit op bordjes. Intussen stond ik daar wel okay, de geluiden van de stad vormden mijn kakofonie-orkest met repeterende thema's. Elke stad heeft zijn eigen ritme.

Zo'n beetje in de cadans van trams en taxi's stond ik mijn nummertjes te spelen. Ik denk dat ik zo'n half uur bezig was, waarin de neonlichten en de complete stadsguerilla bestaande uit scholieren, studenten, shopaholics, narco-fluisteraars, day-trippers en verschillende kantoor-milities een soort *filmset* vormden waar menig videokunstenaar jaloers op zou zijn, toen ik ineens uit mijn concentratie werd gehaald doordat vier jongens, die kennelijk nog nooit hadden gehoord van 'aura' en 'audio-fases', bijna letterlijk op mijn tenen kwamen staan en me nadrukkelijk en intimiderend op mijn vingers bleven kijken. Ik schrok en deed onwillekeurig een paar passen achteruit, maar draaide in een reflex de gitaarhals in hun richting, *like pointing a gun*, terwijl ik bleef doorspelen. Lachend liepen ze weg, ze hadden bereikt wat ze wilden, de magische cirkel van mijn bescheiden bühne was doorbroken, ik voelde het zelf ook, ik stond gewoon weer op straat, mijn liedje verdween in een licht falende *fade-out* en de stadsgeluiden eisten de vrijplaats weer op

die ik voor mezelf had gecreëerd.

Op dat moment, op het punt mijn gitaar weer veilig in zijn hoes te steken, zag ik in de passerende menigte een prachtig gezicht dat me bekend voorkwam en dat ook meteen een schok in mijn borstkas teweegbracht. Golvend roodbruin haar. Plotseling helder oplichtende ogen. Een glimlach van herkenning. Een opgestoken hand.

‘Hey, stop je met spelen? Enough money?’

Ze keek in mijn omgekeerde hoedje.

‘Yep,’ antwoordde ik, ‘enough for a Happy Meal.’

De plek waar we stonden was onaanzienlijk, maar leek op dat moment toch ineens van bovenaardse allure.

Opnieuw verdween het stadsgedruis naar de achtergrond. Alleen haar hese stem en haar geur van wilde bloesem.

Gitaar over mijn rechterschouder en zij aan mijn linker. Ze haakte meteen een arm in mijn arm. Het was alsof we dansten op de trottoirs van het heelal.

‘Speel je altijd op straat?’ vroeg ze.

‘Ik ben als een kind, ik speel waar ik maar kan.’

‘Speel je ook nog wel eens in een zaal, voor publiek?’

‘Ja, ook wel, maar niet zo’n groot publiek als hier op straat.’

Een gulle, warme glimlach. Donker glinsterende ogen.

Ik vroeg waar ze naar op weg was.

‘Nowhere,’ antwoordde ze en haar gezicht verstrakte.

Het bleek dat ze zich om vier uur moest melden bij ‘The Head Quarters’, zoals zij het noemde. Ze moest zich opnieuw en regelmatig melden, dat was haar ‘status’, uitgelaten worden aan een onzichtbaar lijntje.

Tijdens dat wandelingetje leerden we elkaar opnieuw kennen, allebei wat nerveus, gevoelig, ontwapend, ontwapenend, opgetogen pratend, alsof we geen tijd te verliezen hadden. Zij dicteerde het ritme, hartstochtelijk en huiverend. Ik had het warm en koud tegelijk.

Ze kwam uit Libanon, zei ze, herhalend wat ik al wist, als een mantra die ze al vaak had moeten herhalen, burgeroorlogen waren dus een deel van haar *education*. Ze zei: wat je leert is dat je altijd op je hoede moet zijn voor je medemensen, je kunt niemand zonder meer vertrouwen.

‘Behalve jezelf misschien?’ probeerde ik.

Ze glimlachte weer even. Dat vond ik mooi. Een vrouw die met een lieve glimlach aangeeft dat ze je begrijpt. Maar die glimlach verdween net zo snel van haar gezicht als het leven uit Ghouta verdwenen was en ze keek wezenloos voor zich uit. Naarmate we dichter bij het

centrum kwamen waar ze moest zijn, verloor ze haar trotse houding. Met neerhangende schouders, enigszins in zichzelf gekeerd, monotoon het verhaal vervolgend van haar overhaaste vlucht uit de Levant, het ongewisse tegemoet.

‘Zal ik met je meegaan?’ vroeg ik.

Ze knikte en keek me even vluchtig van opzij aan. Zelden zulke trieste, bezorgde ogen *live* gezien...

‘We stonden aan de grens,’ vervolgde ze haar verhaal, ‘ik weet niet meer welke, we werden tegengehouden door hekken. Alsof we schuldig waren. Ik had nooit gedacht dat het zo ver met ons zou komen, over zee, over land, op de vlucht, opgejaagd, afhankelijk van wildvreemde mensen in een ver, vreemd land, waar we ook niet welkom zijn.’

‘Toen alles verloren was in ons eigen land, de waterbronnen waren opgedroogd, de bodemschatten uitgeput door toedoen van multinationals, kwamen we in opstand, maar het was al te laat...’

‘Ik weet het.’

‘Onderweg roken we kruit, er werd opium gesmokkeld, onze begeleiders droegen geweren, de geur van vuur en rook zal nooit meer uit mijn hersenen verdwijnen. Het gebrul van een ontsnapte leeuw, luid over de vlakte.’

‘We hebben het hier vaak over vrede gehad,

over samen delen, over betalingen.’

‘Daar hebben wij niet zoveel van gemerkt.’

‘Liefde, *fair trade*, voor de Grote Jagers zijn de arme naties gewoon productie- en afzetmarkt. Ze zeggen dat nomadenvolkeren uit het verleden stammen, dat ze achtergebleven zijn. Multinationals gedragen zich juist als nomaden, nee, als roofvogels, strijken neer waar er maar wat te halen valt en vertrekken weer, een woestijn achterlatend.’

‘*Fair trade?!*’ ze snoof minachtend, verbit-
terd. Ze schamperde: ‘en hoezo, liefde?! Wat
zég je. Je wéét niet wat je zegt!’

‘Tja, de liefde zijn we hier al kwijtgeraakt, dat
is de prijs van welvaart.’

Waarschijnlijk hadden we, bijna volwassen, ie-
der aan onze eigen kant, over de Méditerranée
gestaard, verlangend naar de overkant, maar
nu stonden we hier, voor één van de talrijke
Bordelen der Bureaucratie, allebei gegeneerd.
Vervreemd en ontheemd. Dit was het gevolg
van het grote vergeten. De meeste mensen wa-
ren niet meer geïnteresseerd in geschiedenis of
antropologie, ergo, niet in de medemens.

‘We zijn verleerd om te delen,’ zei ik. ‘Terwijl
delen voor ons ook beter zou zijn, vrede zorgt
voor eerlijke en gezonde handel, daar zou iede-
reen wel bij varen. We proberen op school on-
ze kinderen te leren elkaar te waarderen en sa-

men te werken, omdat je daar mooiere en betere resultaten mee verkrijgt, maar onze zogenaamde wereldleiders geven het slechte voorbeeld.’

‘Niet alleen de wereldleiders.’

‘Kom, Miriam, laten we daar even gaan zitten en rustig praten.’ We stonden bij de deur naar de hal van het oude kantoorgebouw, het nieuw geopende centrum. In een hoek van de ontvangstruimte stond een tafeltje met drie stoelen. We namen plaats en praatten verder.

‘Ik heb hier veel over nagedacht, ook voordat ik jou leerde kennen, maar ik wist niet goed wat ik kon doen,’ zei ik, ‘laten we vrienden zijn.’

‘Tegenwoordig wordt de zee als een scheiding tussen de continenten gezien,’ zei ik. ‘In vroeger dagen zag men haar als een mogelijkheid om continenten met elkaar te verbinden en handel te drijven. Er was sprake van uitwisseling.’

‘Wij zijn door de zee met elkaar verbonden,’ sprak ze, langzaam, aarzelend.

‘En... je staat nu hier geregistreerd!’

‘Elke haar, elke naam,’ dacht ik.

‘Er bestaat officieel geen grens meer tussen jou en mij. Zo heb ik het trouwens nooit gezien, ook niet voordat ik jou ontmoette. We are human.’

‘Yes?’ zei ze, argwanend, een beetje cynisch.

Vervolgens diende ze daarbinnen een heel programma af te werken. Daar mocht ik niet bij zijn. Toen ze klaar was en door de bijzonder beschaafde bureaucratische beulen werd vrijgelaten zag ze er afgepeigerd uit in het kille neonlicht. Holle ogen in een bijna levenloos gezicht, een automatisch handelend, dodelijk vermoeid, vreugdeloos lichaam. Zo sjokte ze met me mee naar buiten, de frisse avondlucht in. De automatische schuifdeuren leken een totaal nieuwe sterrenhemel te openen. Ik zocht de grootste ster, die er altijd is, om haar die te wijzen.

Maar toen ik naast me keek zag ik een vrouw die door een woestijn reist en geen hoop meer heeft.

‘En toch,‘ dacht ik, ‘ik wist dat je hiernaartoe zou komen, door de jaren heen, lang voordat je hier aankwam.’

3. Straten van het heelal

Het was lente. Op de boulevard werd weer van alles verhandeld. Er was een waarzegster die heel veel voorzag, maar natuurlijk vooral in haar eigen onderhoud. De zee trok zich terug van de schreeuwende reclameborden die wereldvreemde dromen beloven maar gebroken harten veroorzaken. Alsof zij, de zee dus, niets meer met het land te maken wilde hebben.

In deze periode reisde ik van stad naar stad. Ik voelde me bevoorrecht en had al heel wat straten gezien in dit universum. Na een rondje over het strand stond mijn haar op dat moment trouwens ook zo'n beetje in alle windrichtingen.

Aan het begin van de boulevard liep ik een gelegenheid binnen om wat te drinken. Vanaf mijn barkruk kon ik op het grote scherm het geluidloze nieuws volgen. Alsof je naar een stomme film keek, in kleur, dat wel, zodat je duidelijk kon zien dat de nieuwslezeres een *foundation* had, op haar gezicht welteverstaan, die mooie, bruine kleur hield halverwege haar hals abrupt op, het zag eruit als een litteken, als een snijwond, alsof het hoofd er af was geweest en er een ander op was geschroefd.

Bombardementen op een verwoest land. Luchtsteun van de ene dictator voor een andere dictator. Ze komen je helpen en openen het

vuur. Een tiran wordt aanbeden als ware hij de nieuwe Messias (de oude nagelden ze aan een kruis, weet je wel).

De barkeeper zag dat ik naar de explosieve beelden zat te kijken en merkte op:

‘Lijkt verdorie wel een computerspelletje.’

‘Een wereldgame!’ reageerde ik en tuitte mijn lippen in gespeelde bewondering.

‘Gaan ze straks natuurlijk weer zeggen: heb niks geholpen, we hebben meer “boots on the ground” nodig.’

‘Jaaah, mooie term ook weer, hè, om te verhullen dat er ook ménsen in die “boots” zitten. Ik zou zeggen: drop een hele zoi lege “boots” boven dat gebied, beter nu lege boots dan straks. Kunnen ze hun schoen zetten...’

De barkeeper zei niets meer, grinnikte een beetje in zichzelf. Ik denk dat hij mijn opmerking weer net iets te cynisch vond.

Twee avonden later stond ik in een zaaltje voor een handvol mensen en leidde een liedje in dat ik twee avonden daarvoor had geschreven. Je moest niet teveel praten tussen de liedjes door, wist ik, luisteren naar gezongen teksten was doorgaans voor de meeste mensen al een hele opgave.

‘Hun drie-eenheid bestaat uit: religie, geld en macht.’ Ik hoorde mijn stem weerklinken in de schaars verlichte ruimte en pauzeerde even.